

Producten van Het Groene Lab onvoldoende benut Moeite met veranderende rol

Het digitale lesmateriaal in Het Groene Lab beantwoordt steeds meer aan de onderwijskundige visie van de Competentiegerichte Kwalificatiestructuur (CKS). Het aantal gebruikers blijft echter nog achter. Volgens programmamanager Klaas Jellema kost de aanpassing aan de nieuwe aanpak de spelers in het groene onderwijs veel moeite.

Mbo-leerlingen Loonwerk van aoc's moeten weten hoe ze verantwoord met tractoren en machines moeten omgaan. De trekkervaardigheid op het erf en het aan- en afkoppelen van de machines zijn enkele in de Proeve van Bekwaamheid (Pvb) Machinevaardigheid omschreven competenties. De benodigde oefensituaties, leeractiviteiten en achtergrondinformatie vinden ze digitaal in een leer-

**“De ict-mogelijkheden
leken onbegrensd, maar
de integratie in het leerproces
hebben we onderschat”**

ling activiteiten bank, Het Groene Lab. In dit Rigo-project van september 2005 tot december 2007 leveren en delen elf aoc's oefensituaties, leeractiviteiten en naslagmateriaal waarin de verschillende onderdelen van het leerproces van

mbo-leerlingen van aoc's beschreven staat. Met de Groene Standaard als basis voor een Proeve van Bekwaamheid (Pvb) en persoonlijke leervragen als uitgangspunt selecteren leerlingen oefensituaties en leeractiviteiten. Zodra ze over alle competenties beschikken volgt de afname van de proeve. Naast de samenwerking tussen aoc's en het gebruik van ict-toepassingen is de onderwijskundige insteek een kenmerk van Het Groene Lab. Programmamanager Klaas Jellema vertelt dat het materiaal is gebaseerd op de in de CKS toegepaste onderwijskundige inzichten waarbij de praktijk het uitgangspunt vormt. Noodzakelijk volgens Jellema, want traditionele opleidingen negeren de dynamische maatschappij waar MSN, weblogs, MTV en iPods het leven van jongeren bepalen. Uiteindelijk moeten zeventienduizend leerlingen en vijfhonderd docenten Het Groene LAB gaan gebruiken.

Verbeteringen

Op sommige punten verloopt dit project voorspoedig en zelfs boven verwachting. Het aangeleverde materiaal van de Groene Standaard wordt KCE-proof wat scholen van veel zorgen en rompslomp verlost. Daarnaast verrichten de docenten in de werkgroepen hun taak met plezier en slepen volgens Jellema hun collega's mee. “Hun enthousiasme verspreidt zich als een olievlek.” Op andere terreinen loopt Het Groene Lab achter op het schema. Het was volgens Jellema veel moeilijker dan verwacht de diverse digitale mogelijkheden met elkaar te combineren. Zo plaatsten de werkgroepen naslagmateriaal op Livelink, maar kostte het de gebruikers moeite dit te vinden. Jellema: “De ict-mogelijkheden leken onbegrensd, maar de integratie in het leerproces hebben we onderschat. Achteraf vergde de oplossing voor het zoeken, vinden en ordenen van het materiaal minder tijd dan gevreesd.” Daar-

naast toonden sommige aoc's zich huiverig hun materiaal te delen. Jellema constateert echter dat aoc's zich steeds collegialer opstellen. Ook kostte het de werkgroepen moeite voldoende oefensituaties en leeractiviteiten te maken waarin de praktijk het uitgangspunt vormt. Als lapmiddel vielen ze terug op informatie uit traditionele bronnen hoewel een vanuit een theorieboek benaderde praktijksituatie afbreuk doet aan de CKS-principes. Als oplossing gaan de werkgroepen nauwer samenwerken met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en onderzoeksinstellingen. Door overleg van de werkgroepen met bijvoorbeeld brancheorganisaties en bedrijven in de regio verwacht Jellema meer praktijkgerichte opdrachten. Daarnaast betreft de projectgroep organisaties als Cito, het Ontwikkelcentrum en de Groene Kennis Coöperatie bij de samenstelling. Ook kunnen de werkgroepen nu putten uit meerdere bronnen als de Artik-bibliotheek van WUR. De projectgroep vormt verder communities of practice waarin docenten materiaal aan elkaar beschikbaar stellen. Op het landelijk overleg voor docenten loonwerk in januari wordt hiermee een start gemaakt.

Knelpunten

Met deze oplossingen bij de productie hoopt Jellema de achterstand deels te compenseren. De de problemen aan de gebruikerskant vergen meer tijd en staan los van de inspanningen van de projectgroep. Jellema schat dat nu slechts twintig procent van de potentiële gebruikers - zeventienduizend leerlingen en vijfhonderd docenten - het materiaal van Het Groene Lab benut. Dat de CKS →

Klaas Jellema: “CKS vereist aanpassing van alle spelers in het groene onderwijs”

Scholen moeten beseffen dat deelname aan Het Groene Lab hen een uitstekende voorbereiding biedt op de CKS. Wanneer het management onvoldoende investeert in ondersteuning en facilitering, worden de problemen vooruit geschoven.

zich nog in een experimentele fase bevindt en de overheid onderwijsstellingen vanaf 2008 verplicht deze toe te passen is één van de verklaringen. Daarnaast beschikken nog niet alle scholen over voldoende faciliteiten. Als voorbeelden noemt Jellema een open leercentrum, laptops voor leerlingen en docenten en een snelle en betrouwbare internetverbinding: “De keuze tussen een theorieboek en een trage en haperende internetverbinding is eenvoudig.” Naast deze praktische oorzaken constateert hij dat docenten de CKS-principes niet of verkeerd toepassen. Jellema ziet dat nog veel docenten de praktijk vanuit de theorie benaderen terwijl praktijksituat-

ondanks alle inzet van de docent leervragen bij leerlingen uitblijven, adviseert Jellema in het uiterste geval tijdelijk terug te grijpen op een theoretische methode. “Passiviteit van docenten veroorzaakt problemen.” Hij verwijst hiermee naar het Friesland College waar leerlingen onlangs hun klachten over onvoldoende frontale lessen in de media ventileerden.

Oplossingen

Om de docenten in hun nieuwe rol te bewakemen pleit hij daarom voor scholing. Hij ziet daarbij niets in grootschalige bijeenkomsten met een hoog prijskaartje, maar veel meer in kleinschalige

tussen alle spelers in het groene onderwijs draagt bij aan een positief resultaat. Jellema: “Docenten moeten veranderen, maar in de CKS verandert ook de examinering, BPV en ict. Omdat docenten dit niet alleen kunnen moet het management een gezamenlijke aanpak en onderwijsvisie stimuleren.” Hij beseft dat het management op dit moment in een moeilijke positie verkeert. De kritiek van de afgelopen maanden op onderwijshervormingen maakt schoolmanagers huiverig: “Voor alles willen ze rust.” Jellema hoopt echter dat ze hun medewerkers ondersteunen en tegelijkertijd faciliteiten verstrekken. Hij benadrukt dat scholen moeten beseffen dat deelname aan Het Groene Lab hen een uitstekende voorbereiding biedt op de CKS. Wanneer ze onvoldoende investeren schuiven ze de problemen voor zich uit.” Hij erkent dat deze onderwijsvernieuwing vergeleken met eerdere verbeteringen veel energie vergt. Logisch, vroeger kwamen onderwijskundige veranderingen door de aanschaf van een nieuwe methode tot stand. Nu maken ict-toepassingen, een revolutionaire benadering en de vele betrokken

ties de theorie juist zouden moeten leiden: “Dan krijg je een efficiënt leerproces.” Hij vreest dat docenten het argument van ontbrekende leervragen soms te snel gebruiken. Jellema stelt dat het de taak van de docent in zijn rol als coach is uitdagende leersituaties te creëren, leerlingen te stimuleren en enthousiast te maken: “Wanneer de leerlingen geen initiatief nemen, ligt de verantwoordelijkheid bij de coach.” Wanneer

sessies: “Het effect van massale manifestaties op de werkvloer is tijdelijk.” Hij pleit daarom voor kleine groepen waarin collega’s, eventueel begeleid door deskundigen, elkaar op weg helpen. Naast de docenten speelt ook het management een rol. Hij vindt het noodzakelijk dat scholen investeren in ict-toepassingen. Daarnaast hoopt hij op begeleiding van de docenten in hun veranderende rol. Ook samenwerking

partijen het extra complex. Of Het Groene LAB uiteindelijk een succes wordt, weet Jellema niet: “Ik hoop het. Er moet weliswaar nog veel gebeuren, maar de positieve ontwikkelingen stemmen me optimistisch.” □